

Ukrepi za preprečevanje širjenja in zatiranje zlate trsne rumenice

Jeruzalem - Ivanjkovci

19. maj 2023

Zlato trsno rumenico povzročča fitoplazma Grapevine flavescence dorée (FD), ki je karantenski škodljivi organizem za celotno EU

- Razširjena v številnih državah EU, povzročča škodo v vinogradih
- Glavni prenašalec je ameriški škržatek (*Scaphoideus titanus*)

Ukrepi v Sloveniji:

- od leta 2006 dalje
- sedaj jih določa Pravilnik o ukrepih za preprečevanje širjenja in zatiranje zlate trsne rumenice
- podrobneje opredeljeni v Načrtu izrednih ukrepov za zlato trsno rumenico

Ukrepe zadrževanja na ravni EU določa Izvedbena uredba Komisije (EU) 2022/1630

- Določa območja za zadrževanje, kjer bolezní ni več mogoče izkoreniniti: okužena območja in varovalne pasove (Slovenija, Hrvaška, Portugalska)

Glavna ukrepa za preprečevanje širjenja:

- Odstranjevanje okuženih in simptomatičnih trsov
- Zatiranje prenašalca ameriškega škržatka

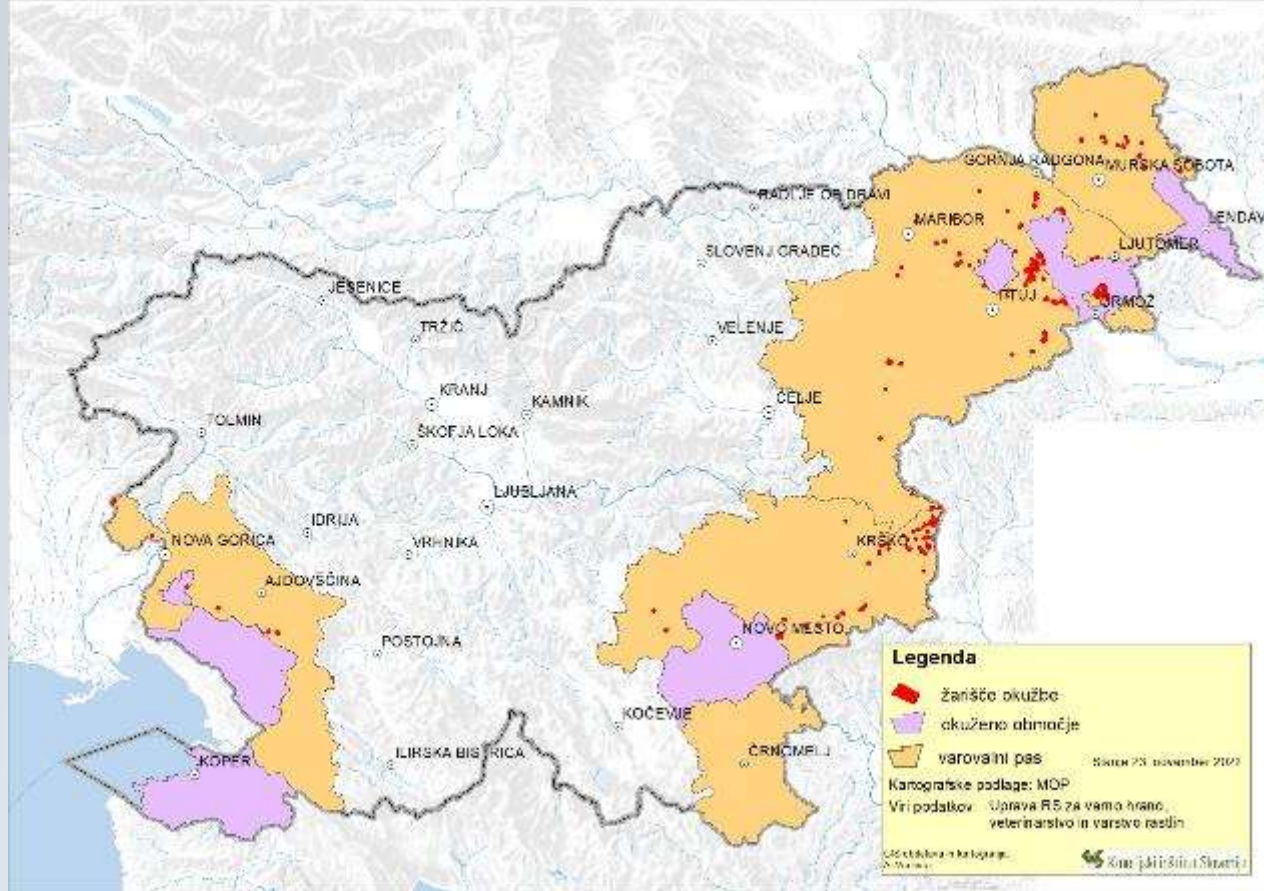

Program preiskave za ugotavljanje navzočnosti fitoplazme FD:

- od leta 2002 dalje se izvaja vsako leto v vseh vinorodnih deželah
- Prva najdba: v okolici Kopra leta 2005
- Posamezni izbruhi: slovenska Istra, Kras, Dolenjska
- Množični izbruh: Ljutomersko Ormoške gorice - 2021

Seznam razmejenih območij od I. 2022 dalje določen v EU uredbi 2022/1630 o ukrepih za zadrževanje fitoplazme *Grapevine flavescence dorée*:

okužena območja in varovalni pasovi

- **Izbruh v Ljutomersko Ormoških goricah: ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je v decembru 2022 imenovala Delovno skupino za obvladovanje izbruha zlate trsne rumenice na Ljutomersko ormoškem območju z okolico:**
 - Predstavniki MKGP, UVHVVR, deležniki, strokovnjaki za vinogradništvo, strokovnjaki za varstvo rastlin
- **Delovna skupina je pripravila predlog ukrepov in priporočil za obvladovanje izbruhov zlate trsne rumenice na razmejenih območjih v Sloveniji**

1. Ugotavljanje in spremljanje navzočnosti zlate trsne rumenice ter populacije ameriškega škržatka

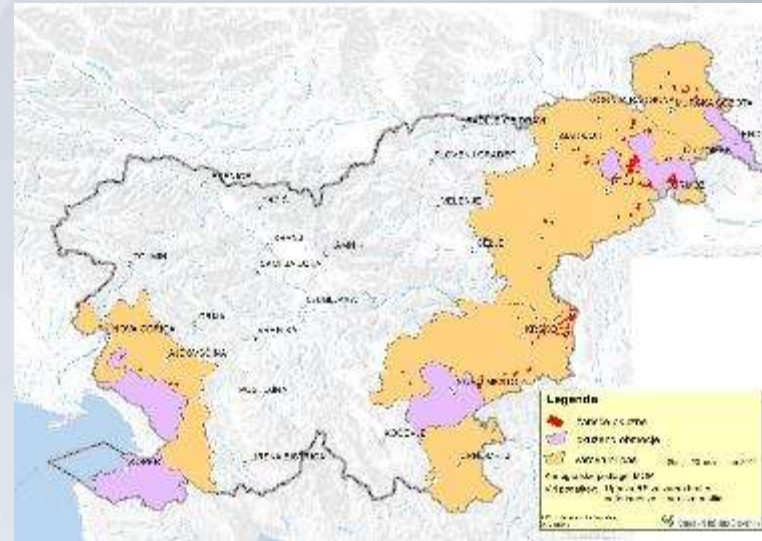
Odvzem vzorcev trte v letu 2023:

- celotna Slovenija: 334
- SV Slovenija: 124

Spremljanje razvoja ameriškega škržatka od izleganja iz jajčec dalje

Spremljanje ulova odraslih škržatkov z rumenimi lepljivimi ploščami

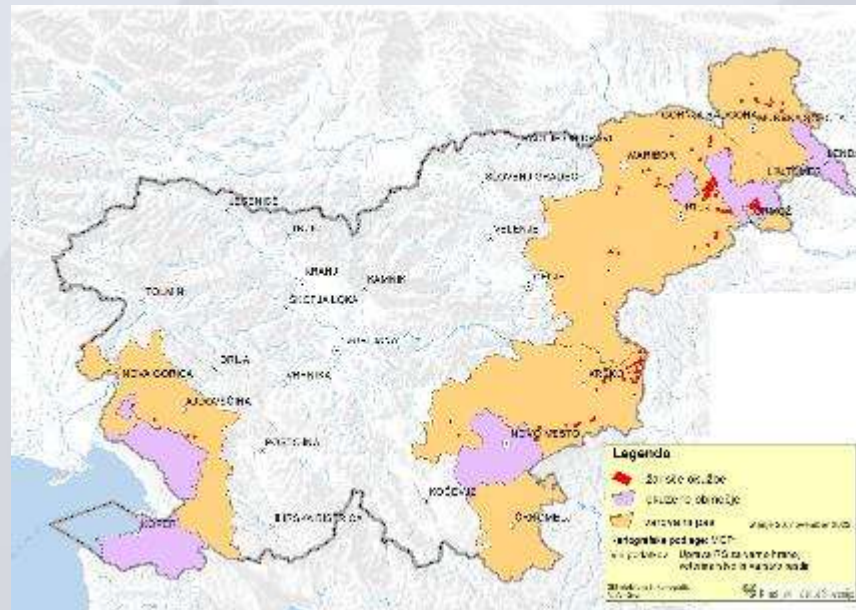
Napovedovanje rokov zatiranja –
prognostična obvestila

2. Obvezno odstranjevanje okuženih in simptomatičnih trsov:

- V žariščih okužbe v varovalnih pasovih
- V okuženih območjih bo na novo določeno v nacionalni uredbi o ukrepih proti zlati trsni rumenici

3. Pravočasno in ustrezno zatiranje prenašalca ameriškega škržatka s fitofarmaceutskimi sredstvi:

- **Obvezno v vinogradih za pridelavo grozdja v razmejenih območjih (okuženo območje in varovalni pas):**

v letu 2023 je predvideno povečanje števila obveznih tretiranj

- **Obvezno v matičnih vinogradih, matičnjakih in trsnicah na območju celotne Slovenije**
- **Dodatni insekticidi**

4. Kampanja obveščanja in ozaveščanja vinogradnikov in javnosti:

- **MKGP, UVHVVR v sodelovanju z Javno službo zdravstvenega varstva rastlin, Javno službo kmetijskega svetovanja, Javno službo v vinogradništvu in lokalnimi skupnostmi**

5. Ukrepi v opuščeni vinogradih in vinogradih v opuščenju (obvezna odstranitev)

- **V skladu z Zakonom o kmetijskih zemljiščih**
- **Predlog obvezne odstranitve opuščeni vinogradov, brajd in ohišnic do 30. aprila v letu**
- **Ukrepe v opuščeni vinogradih v državni lasti izvede Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije**

6. Ukrepi za zagotovitev neokuženega razmnoževalnega materiala trte

- trsne cepljenke, cepiči in podlage morajo izpolnjevati posebne zahteve v skladu z Izvedbeno uredbo (EU) 2019/2072
- Ena izmed možnosti je tretiranje z vročo vodo v skladu z mednarodnim EPPO standardom – potrebna je posebna oprema – sofinanciranje v okviru SN SKP 2023 - 2027

https://www.researchgate.net/figure/Patented-device-for-hot-water-treatment-of-high-number-of-grapevine-propagating-material_fig2_329630313

7. Inšpekcijski nadzor nad izvajanjem ukrepov

Fitosanitarni inšpektorji

8. Sodelovanje kmetijske inšpekcije

Reševanje problematike opuščenih vinogradov v zasebni lasti

9. Sodelovanje lokalnih skupnosti (občine)

Vključevanje javnih in drugih služb na lokalnem nivoju (občine)

10. Sodelovanje Javne službe kmetijskega svetovanja in Javne službe v vinogradništvu

- **Izobraževanje vinogradnikov in svetovanje**
- **Obveščanje in ozaveščanje vinogradnikov**

11. Sodelovanje s sosednjimi državami

- **Udeležba na Mednarodnem srečanju o zlati trsni rumenici z Avstrijo, Hrvaško, Madžarsko, Češko, Italijo in Švico - 10. maja v Zagrebu**
- **Predlog Sporazuma o medsebojnem sodelovanju s Hrvaško**

12. Strokovna podpora in raziskave

- 2 CRP projekta (preučevanje vloge alternativnih gostiteljskih rastlin in drugih možnih prenašalcev; uvajanje metode tretiranja z vročo vodo)
- V zvezi z laboratorijsko diagnostiko in razlikovanjem različnih tipov fitoplazme *Grapevine flavescence dorée*: EUPHRESCO projekt in aplikativni projekt (mednarodna projekta)
- Strokovne naloge Javne službe zdravstvenega varstva rastlin in nacionalnih laboratorijev za škodljive organizme: ugotavljanje navzočnosti zlate trsne rumenice, spremljanje populacije ameriškega škržatka in napovedovanje rokov za zatiranje, poskusi zatiranja ameriškega škržatka, ugotavljanje fitoplazme FD v ameriškem škržatku
- Sodelovanje s Hrvaško

13. Sofinanciranje ponovne zasaditve vinogradov in pomoč za povrnitev škode zaradi uničenja posameznih simptomatičnih trsov:

- Sofinanciranje odstranjevanja posameznih simptomatičnih trsov (do 20 % simptomatičnih trt v vinogradu):
 - V varovalnih pasovih: odškodnina v skladu z ZZVR-1 zaradi izvajanja ukrepov izkoreninjenja
 - Na okuženih območjih: nadomestilo v skladu z novo uredbo o ukrepih (predlog) zaradi izvajanja ukrepov zadrževanja širjenja
- Sofinanciranje ponovne zasaditve izkrčenih celotnih vinogradov:
 - V varovalnih pasovih: odškodnina v skladu z ZZVR-1
 - Na okuženih območjih: v okviru ukrepov SKP

Sofinanciranje ponovne zasaditve vinogradov in pomoč za povrnitev škode -1

a) V varovalnih pasovih: odškodnina v skladu z Zakonom o zdravstvenem varstvu rastlin

- **Upravičenci:** vinogradniki z vinogradom v varovalnem pasu, če je uničenje odredil fitosanitarni inšpektor
- **Upravičeni stroški:** tržna vrednost uničenih rastlin in izpad dohodka
- **Pogoji:** vinogradnik je obvestil pristojnega inšpektorja ali fitosanitarnega preglednika o sumu ali pojavu zlate trsne rumenice in izvedel vse predpisane in odrejene ukrepe v skladu z odločbo fitosanitarnega inšpektorja
- **Način izplačila:** vložitev vloge na UVHVVR

Sofinanciranje ponovne zasaditve vinogradov in pomoč za povrnitev škode -2

b) Na okuženih območjih: Sofinanciranje odstranjevanja posameznih simptomatičnih trsov (predlog)

- **Upravičenci:** vinogradniki, ki so vpisani v RKG in imajo vinograde v okuženem območju
- **Upravičeni stroški:** tržna vrednost uničenih rastlin in izpad dohodka
- **Pogoji:** vinogradnik je obvestil fitosanitarnega preglednika o pojavu zlate trsne rumenice in izvedel vse predpisane ukrepe (zatiranje ameriškega škržatka in odstranitev simptomatičnih trsov)
- **Način izplačila:** vložitev vloge na AKTRP

Sofinanciranje ponovne zasaditve vinogradov in pomoč za povrnitev škode -3

c) Na okuženih območjih: Sofinanciranje ponovne zasaditve vinogradov v okviru ukrepov SKP

- Na EK vložena dopolnitev SN 2023-2027, ki bo v okviru intervencije Prestrukturiranje vinogradov omogočala tudi sofinanciranje ponovne zasaditve vinogradov po obvezni izkrčitvi iz zdravstvenih ali fitosanitarnih razlogov
- Pogoji in roki za uveljavljanje intervencije prilagojeni učinkovitemu zatiranju bolezni (bo dogovorjeno v postopku sprejemanja nacionalne uredbe)
- Možno nameniti do 15% sredstev za prestrukturiranje vinogradov iz ovojnice za vinski sektor (do cca 0,5 mio eur letno)

Sofinanciranje ponovne zasaditve vinogradov in pomoč za povrnitev škode -4

d) Sofinanciranje ponovne zasaditve v okviru ukrepov SKP

- **Možnost za dodatna sredstva bo tudi v okviru naložb za trajne nasade po naravnih nesrečah iz sredstev EKSRP (po 2024)**
- **V okviru naložb na kmetijskem gospodarstvu: sofinanciranje nakupa opreme za tretiranje trsnih cepljenk, cepičev ali podlag z vročo vodo**

V pripravi:

- **Vladni program izvedbe ukrepov za obvladovanje izbruhov zlate trsne rumenice za obdobje 2023 – 2025**
- **Operativni Načrt izvajanja ukrepov (ukrepi, program aktivnosti in časovni potek izvajanja ukrepov)**
- **Nova uredba o ukrepih proti zlati trsni rumenici**
- **Nov Pravilnik o pogojih in postopku izvajanja tretiranja razmnoževalnega materiala trte z vročo vodo**

**Več informacij o zlati trsni rumenici je na spletni strani
Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin:
<https://www.gov.si teme/zlata-trsna-rumenica/>**

A large, multi-story wooden building with a prominent red-tiled roof is situated on a hillside. The building features several gables and a balcony with a railing. In the foreground, a dense vineyard with young grapevines supported by wooden stakes covers the slope. The scene is set against a clear blue sky with some tall evergreen trees on the right side.

Hvala za pozornost!